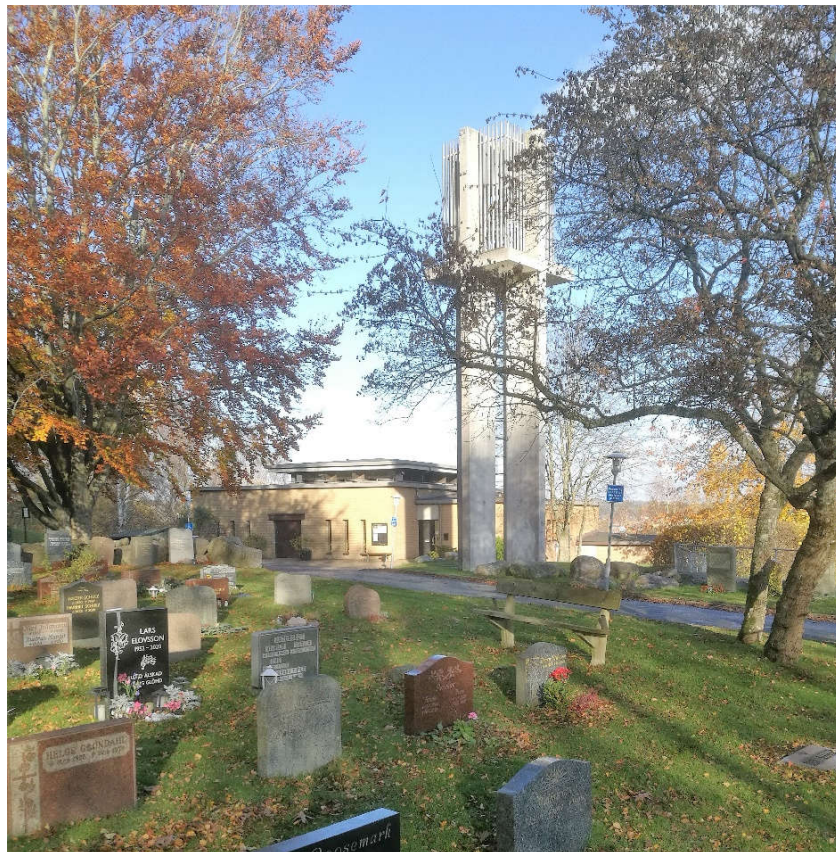

ASKIMS NORRA KYRKOÅRD

Mikaelskyrkan, Göteborg

Välkommen till Askims norra kyrkogård!

Här vilar en mängd personer som levt sina liv här före oss i Askim. Personer som också de levt sina liv i gränslandet mellan havet och skogsområdena. När man kommer till kyrkogårdar, kan där ibland stå vid ingången. ”Här är de dödas vilostad, här är himmelens port”. En tanke och en tro som inte endast handlar om det som varit, utan även om hoppet om det som ska komma.

Jag vill framföra ett stort tack till Askims Hembygdsförening, för deras sammanställning av de gravar som i förstone fångar uppmärksamheten på Askims kyrkogård. Det är viktigt att få dela minnen och kunskapen om de som varit med och burit upp livet på olika sätt. När man tänker vidare, väcks nyfikenheten på alla som inte får utrymme att nämnas i den här skriften. När du läser detta hoppas jag att du kanske kan finna inspiration att dela din berättelse.

Med hopp om en god stunds vandring bland gravarna vid himmelens port!

Eric Muhl,

Kyrkoherde i Askims församling.

Kyrkåsen i Askim

Kyrkåsen har varit centrum för Askimsbygden alltsedan forntiden. På järnåldern, för c:a 2000 år sedan begravde man sina döda här och för c:a 1000 år sedan byggde man här sin första Kristna Kyrka.

Här var också tidigt en handelsplats och tingsplats. Havsnivån låg då mycket högre än nu, kanske 5–8 meter, vilket innebar att Askimsviken via Välen och Stora ån var segelbar fram mot Mölndal. Handelsfartyg kunde då lägga till vid Kyrkåsens norra sida som då blev ett centrum för handel.

Askims härad är omnämnt i en isländsk skrift från 1200-talet och i Äldre Västgötalagen talar man om att det i häradet fanns 5 kyrkor som låg i varsin socken, Askim, Frölunda, Fässberg, Råda och Kålleröd.

Kyrkåsen i historien

”Vidh Askheems kyrkia var fordom Marknadh Midsommars dagh”.

Detta skriver Johan Bureus som sedermera blev den förste innehavaren av riksantikvarieämbetet i Sverige i sin dagbok för 9 mars 1603.

”När iagh drogh til Askheems kyrkia at afrita en jettegrift jordades 4 lijk i Frölunda af hunger dödhe”.

Mera detaljer står det inte i dagboken men han har i sina samlingar lämnat en ritning över vad han fann av båtgravar och stensättningar på kyrkåsen.

Den medeltida Kyrkan

Det har funnits en kyrka i Askim alltsedan medeltiden. Den låg på Askims Norra Kyrkogård men brann ner 1876. Det finns kvar två vackra stigportar vid kyrkogårdens östra och västra ingångar. Till höger om den östra porten är två av stenarna i muren utdragna så att de bildar två steg. Där bar man över döda som inte ansågs värdiga att bäras genom stigporten. Sådana var t.ex ”självspillingar”, odöpta barn, svåra drinkare m.fl.

Kyrkan byggdes någon gång på 1000-talet men man vet inte när och inte hur den såg ut. Man tog tillvara en dopfont efter branden och den har daterats till 1200-talet.

Av ett inventeringsprotokoll från 1830 vet man att den var byggd sten och att den var 36,5 alnar lång, 16 alnar bred och 16 alnar till takåsen (21,5 x 9,4 m).

Taket var tegeltäckt. Kyrkan hade inget torn, i stället fanns det en fristående klockstapel av trä. På trägolvet inne i kyrkan fanns 23 bänkar på var sin sida om mittgången och två bänkar i koret. En minnessten har rests på kyrkogården där kyrkan stod.

Kyrkan brann ner under pågående gudstjänst 12 november 1876. Tack vare kyrkobesökarna kunde många inventarier plockas ner och räddas. Bl.a. lyckades man rädda den stora altartavlan från 1786, ett golvvur av trä, två mässhakar, två vinkannor, en oblatask av silver, och två klockor av malm. Dessa föremål finns nu i Askims Kyrka i Hovås, som invigdes redan tre år efter branden, 1:e Advent 1879. 100 år efter branden, 1976, invigdes Mikaelkyrkan strax norr om kyrkogården.

Kaparegraven är en kulturgrav

Den äldsta gravstenen som ligger på sin ursprungliga plats på kyrkogården är den s.k. Kaparegraven.

Den text man huggit in för 270 år sedan är nu nästan oläslig på grund av vittringskador, men vår förre ordförande i Askims Hembygdsförening, Ragnar Nilsson, har med hjälp av många andra lyckats tyda det mesta.

Det är tre personer som är begravda under hällen:

Dannemannen Lars Andersson i Stora Ambjörn, född omkring 1685, bodde i Årekärr när han begrovs 2 juli 1751 (Danneman = Redbar man)

Kyrkvakten Olof Haliesson (Helgesson) i Stora Ambjörn, född omkring 1718 och begrovs 1753. Lars Andersson var far till Gundla Larsdotter, som var gift med Olof Haliesson. De var föräldrar till:

Lars som föddes 13 mars 1750 och döptes 16 mars. Han begravdes 22 september 1751, endast 1½ år gammal. Lars är alltså "Ole Haliesons lela son" som det står på gravhällen och Lars Anderssons dotterson.

Vi vet också namnet på dopvittnena:

Hans Olofsson i Ambjörn, Rasmus Svensson i Lilla Ambjörn, Börje Persson i Stora Skintebo, Maria Persdotter från Stora Amundö, Britta Persdotter från Stora Skintebo och Britta Larsdotter från Stora Ambjörn.

Det finns text på svenska runt om hällen från Karl XII:s bibel:

"Jagh lyfter mijn ögon up til berghen ifrå hwilkom migh hielp kommer. Mijn hielp kommer ifrå Herranom then himmel och iord gjordt haffur."

Den latinska texten är från Paulus och enligt Ragnar Nilsson och hans medhjälpare, är det ett gammalt citat från Paulus brev till Romarna *"Si Deus pro nobis quis contra nos"* *"Om Gud är med oss, vem är emot oss"*

Man kunde inte tyda texten på hällens vänstra kant och inte heller texten på hällens mitt, där det står "LARSES – BARNDFARES".

Varför graven kallas Kaparegraven vet vi inte.

David Billhäll

Kvarter 1 Gravplats 105

David Billhäll född 1915 startade Billhälls som var en framträdande affärskedja i Göteborg och Askim. Det som idag är Willys Sisjön öppnades som Billhälls och i början var det vad området kallades i folkmun. David dog 1995. Hans fru Bojan dog 2001 och var också född 1915.

Nämndemans

Kvarter 2 Gravplats 208 Kulturgrav

Graven är äldre än 1921

Graven kommer från den gård som benämns nämndemans efter nämndemannen Erik Magnusson i Hult. Carl Adolf var son till Erik Magnusson. En broder tog över gården hemma medan Carl Adolf flyttade till Hult Mellangården. Graven benämns nämndemans varför det kan vara så att Erik Magnusson ligger i den.

Gustav Eriksson

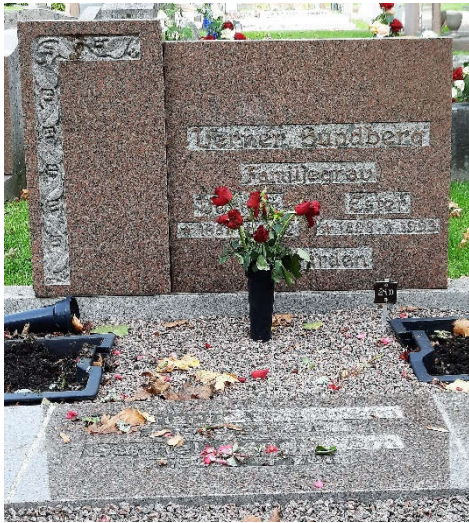
Kvarter 2 Gravplats 202

Gustav Eriksson var hemmansägare Hult Åsen. Han var född 1863 död 1928 och gift med Emma Sofia född 1868 död 1951. I graven ligger också Gunnar Johansson född 1921 död 2003 och dennes hustru Solbjörg född 1918 och död 2003. Gunnars far tog över gården efter sin svärfar Gustav Eriksson. Gården är den gård som kallas "Gata" efter att den gamla vägen upp över åsen gick rakt igenom gården. Mangårdsbyggnaden innehas idag av Gunnars son.

Verner Sundberg
Kvarter 2 Gravplats 210

Verner Sundberg tog över Pilegården efter sin far Andreas Johansson Sundberg. Verner född 1887 och gift med Ester född Johansson 1898.

1830 och dog 1918. Hans hustru Annalisa var född 1839 och dog 1914. Annalisa kom från granngården. Isak lät bygga det manhus som hörde till gården och som finns kvar än idag efter Hults gata. De var även släkt till Conrad Olsson i nämndemans, se grav 419.

Gustaf Persson
Kvarter 2 Gravplats 212

Gustav Persson, hemmansägare Hult Sörgård född 1859. Gift med Anna Karolina Nilsson född 1878. De fick sonen Gunnar som tog över gården. Gunnar var född 1913. Modern dog när Gunnar var sju år.

Anders Johansson Sundberg
Kvarter 2 Gravplats 217

Graven är äldre än 1921
Anders Johansson Sundberg född 1859 övertar Pilegården 1916. Hans yrke uppges vara handlare. Redan 1919 dör hustrun Beata Charlotta. Själv dör han 1924 och sonen Verner tar över gården. Se grav 210.

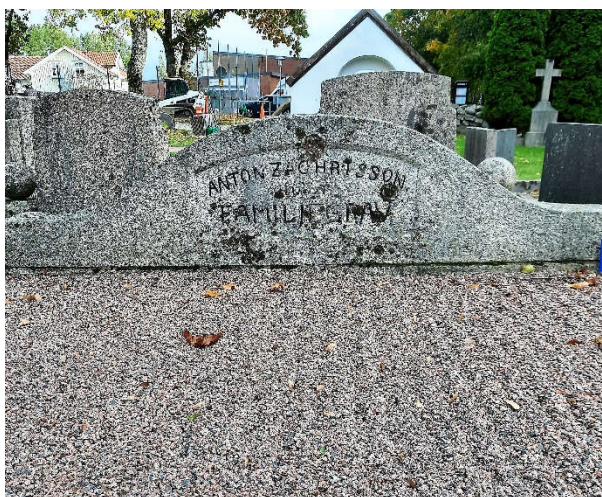

Isak Olsson
Kvarter 2 Gravplats 214

Graven är äldre än 1921. Isak Olsson var hemmansägare i Hult Krokegård. Isak född

Anton Zachrisson
Kvarter 3 Gravplats 302

Anton Zachrisson var född 1878. Han står i husförhörslängder med yrke, packhuskarl. Senare blir han hemmansägare på gården. Han flyttar till Hult Sörgård som ingift, måg, till Anders Svensson i grav 304. Anton gifter sig med Brita Paulina Svensson född 1883 och flyttar till gården 1910. De kommer då från Annedal.

Anders Svensson
Kvarter 3 Gravplats 304

Anders Svensson var född 1849 den 17/1. Han var son till Sven Andersson (f 1814) den yngre i Hult Sörgården. Graven bör vara äldre än 1921 men är inte med i inventeringen.

Paul Nilsson
Kvarter 3 Gravplats 305

Graven är äldre än 1921 men osäkert om stenen är det. Troligen inte.

Paul Nilsson hemmansägare i Pixbo. Bror till Anders i graven bredvid. Familjen har haft gården i flera generationer. Det ser inte ut att ha funnits någon mer gårdsbildning under namnet Pixbo. Gården var belägen vid Hults gata något norr om gröna bron.

Nils Andersson
Kvarter 3 Gravplats 306

Graven är äldre än 1921.

Hemmansägare Nils Andersson i Pixbo född 1811. Nils är far till Anders. Anders i sin tur är bror till Paul i graven bredvid. Nils dör 1859. Hustrun Carin gifter då om sig med Per Andersson.

Gården Pixbo i familjen i många generationer. Före Nils Andersson hade hans far, Anders Nilsson gården och dessförinnan dennes fader Nils Andersson. Före honom brukades gården av Anders Mattsson som då troligen var far till Nils.

August Persson
Kvarter 3 Gravplats 309

August Persson ifrån Hylte Övergård med hustrun Lovisa, född Svendsdotter. Sonen Gustaf Alfred tog över gården när fadern dog. August kom från Hult Åsen till gården 1873 då han gifte sig med Lovisa som tycks ha arbetat som piga på gården från 1857.

Artur Johansson
Kvarter 4 Gravplats 412

Graven är äldre än 1921 men då med annan sten.

I graven ligger siste brukaren, Artur Johansson född 09, en av Sollid eller Stommens gårdar. Artur var son till Albin Johansson som innehade gården dessförinnan. Denna familj stammar tillbaka till samma anfäder som de i grav 417 och 423 och vars

anfäder skatteköpte gården 1736. Gravarna för Sollid torde utgöra en så kallad ättehög.

Emil Johansson
Kvarter 4 Gravplats 415

Emil Johansson från Flata född 1875 död 1955. Gift med Gerda född 1881 död 1958. Flata kallades stället som ligger på norra sidan Västra Stationsvägen i backen upp. Emil stammar från Hults skomakargård som låg rakt ovanför stället Flata. Gården finns inte kvar och Flata är kraftigt ombyggt. Sonen Gotthard född 1914 ligger också här. En annan son, Bertil Emilsson finns på annan plats på kyrkogården.

Kvarter 4 Gravplats 417

Graven är äldre än 1921. I graven ligger systrar och syskonbarn till Paul Pettersson på Askims Stom eller Sollid (grav 423). I graven ligger också Karl Johansson

gift med syskonbarnet Leontin. De lät bygga och bodde sedan i lägenheten Älfsbo i hörnet av Solliden och Lilla Askimsvägen.

Denna grav ser äldre ut än Pauls grav och ligger mer oregelbundet. Troligen är den därmed äldre och bör då innehålla många generationer av de som levt och bott på Sollid eller så ligger de i den andra. Kanske redan Lars på Stompen (Stommen) som 1588 utsågs till kyrkiowerner (kyrkvård) begravdes här. Vem vet. Släkten finns på gården redan 1718 men har säkerligen funnits där sedan i vart fall 1671, kanske redan 1588 och huset finns fortfarande kvar i släkten.

Ernst Olsson *Kvarter 4 Gravplats 419*

Graven är äldre än 1921 men då med annan sten.

I graven ligger Ernst Olsson född 1900 och hemmansägare Hult mellangård och son till Conrad Olsson som var v ordförande i kommunstyrelsen och engagerad i kyrkofullmäktige. Här ligger också morfadern Anton Magnus Eriksson, se grav nr 208. Anton Eriksson född 1828 var son till nämndeman Erik Magnusson i Hult och bror till Anna Eriksdotter på Backa. Han var gift med Britta Gustava f. Johansson f. 1836 Hult Skomakaregård. Deras dotter Emilia Karolina var gift med Conrad Olsson.

Paul Pettersson *Kvarter 4 Gravplats 423*

Paul Pettersson född 1841 död 1905 med hustru Johanna född 1839 död 1903. Paul var hemmansägare till gården Sollid eller Stommen i Askim. Under åren 1887 – 1889 var Paul vald till nämndeman för socknen. Graven är förmodligen gammal.

En av två gårdar på Stommen. I graven ligger också Louisa Larsson. Systerdotter till hustrun och fosterdotter till Paul som flyttade till Sollid efter att mamman avlidit och pappan flyttat till Amerika.

Olof Olsson

Kvarter 4 Gravplats 428

Graven är äldre än 1921

Olof Olsson allmänt kallad Krok Olle. Hemmansägare i Hult Krokegård, gårdsbyggnaderna där finns kvar i sin helhet. Olle ägde och drev även en av Kobbegårdarna. Den gård som låg i norra änden av Kobbegårdens bostadsområde där det idag är dagis. Olle var mycket aktiv inom kommunen och med i kommunala nämnder. Olle var väldigt aktiv i frågor rörande Askim. Han var också mångårig ordförande i Askims sockens utmarks skifteslag som bildades vid storskiftet av utmarken förra delen av 1800 talet.

Edvin Mattsson

Kvarter 5 Gravplats 502

Graven är äldre än 1921 men då med annan sten.

Edvin Mattson, hemmansägare Stora Askim, gården kallad Bengtes. Edvin var gift med Anna som var dotter till tidigare ägare av gården Adolf Andersson. Fruns syskon och föräldrar ligger i graven 503, Anders Petterssons grav. Edvin Mattson var uppvuxen i Knapegården fram tills han var 13. Hans mor kom från Knapegården.

Anders Pettersson

Kulturgrav Kvarter 5 Gravplats 503

Graven är äldre än 1921

Anders Pettersson 1828 - 1902 hemmansägare Stora Askim, gården som kallades "Bengtes". 1867 var han nämndeman. I graven ligger också frun Gustava som var född i granngården. Sonen Adolf född 1854 tog över gården för att sedan lämna vidare till mågen Edvin Mattson som var gift med Anna se grav nr 502. Edvin och Anna fick Inga barn. Kvar på gården bodde Adolfs barn Axel (1887 - 1980) och Elin (1892 - 1976) under hela deras livstid. De ligger också i graven. Det gör även deras mor Elisabeth Matilda (1862 - 1941)

Gården övertogs därefter av Erik Niklasson som kom till gården på 40 talet som arbetare, se grav nr 825.

Hellegren

Kvarter 5 Gravplats 508

Graven är äldre än 1921

I graven ligger flera generationer från gården Stora Askim. Britta Bengtsson, född på Frölunda Stom, Gift med Wilhelm Svensson från Stora Askim och hemmansägare där, barnbarn till vice pastorn och komministern i Kålleröd och Råda, Lars Hallberg. Hallbergs fru gav gården Stora Askim namnet fruans, detta då hon tidigt blev änka. Britta Bengtsson gifte om sig med Anders Bengtsson från en annan av gårdarna i Stora Askim, Bengtes. Adolf Bernhard Svensson var barn i första äktenskapet och den som övertog gården. Han var gift med Amanda från Askim Stom. Båda ligger i graven. Deras barn var Karin och Axel. Axel ligger i graven medan Karin ligger tillsammans med sin man Vilgot Hellegren i grav 621. I graven 508 grav ligger också Karins och Vilgots son Bo med hustru Britta, född Slättberg. Se även under V Hellegrens grav. Troligen ligger ännu fler generationer i graven. Detta då släkten ägde gården i Stora Askim mellan 1767 och 1981 då den revs.

Emil Hansson

Kvarter 5 Gravplats 509

Graven är äldre än 1921 men då med annan sten.

Emil Hansson med barn, Hemmansägare till en av gårdarna i stora Askim, Grevens. Denna gård låg där Kobbegårdens bostadsområde idag ligger. Före 1854 låg gården tillsammans med övriga gårdar i Stora Askim. Emil var gift med Olivia som var dotter till tidigare ägaren Anders Johansson. Sonen Evald var en hängiven medlem av Askims Hembygdsförening.

Oskar Enqvist

Kvarter 6 Gravplats 606

Oskar Enqvist folkskollärare och organist. Han var född 1879 och verkade som lärare i Backa skola från 1917. Oskar arbetade även som kantor i Askims kyrka. Innan han flyttade till Askim arbetade han i Släp.

Karl Nilsson Backa
Kvarter 6 Gravplats 612

Karl Nilsson var dräng på Backa gård i hela sitt liv.

Rune Enqvist
Kvarter 6 Gravplats 606

Rune Enqvist folkskolelärare var född 1910 och var under perioden 1939 till 1976 lärare på Backa skola (Askimsskolan) Han har undervisat generationer av elever. Rune var också kantor i Askims kyrka där han även sjöng psalmerna under gudstjänsten. Son till Oskar Enqvist som verkade före Rune som lärare i Backa. Familjen kom 1917 inflyttandes från Släp. Rune var en stor berättare om gamla tider i Askim och delade med sig av dessa berättelser till generationer av barn i Askim.

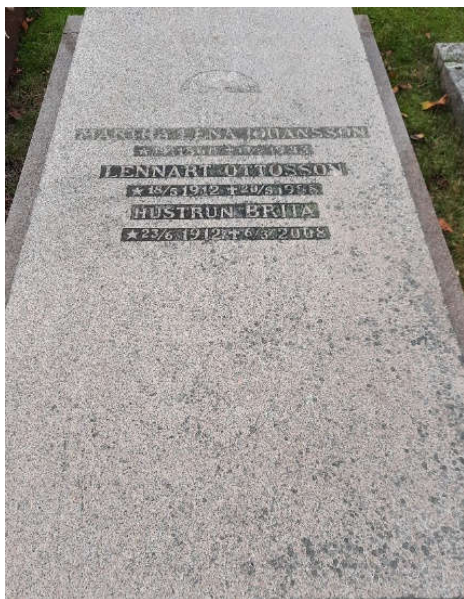
Klas Andersson
Kvarter 6 Gravplats 617

Klas Andersson född 1884 i Sätila var trotjänare på Stora Askim och Sollid. Arbetade som dräng under många många år. Körde bland annat ut mjölk till Askimborna under tidigare delen av 1900 talet.

Brita och Lennart Ottosson
Kvarter 6 Gravplats 618

Brita född Hellegren 1912 och uppvuxen på Stora Askim och Sollid gårdar, dog 2008. Se även under V Hellegren, grav 621. Lennart Ottosson född 1912 död 1988 flyttade till Askim 1981 tillsammans med Britta. Tidigare hemmansägare i Örebro län, Asker socken och gården Rågsand. Martha Lena Johansson född 1860 var trotjänare först på Stora Askim sedan på Sollid. Hon kom från Väröbacka och flyttade till Askim andra halvan av 1800 talet. Lena dog 1943.

tidigt 50 tal Askims Tubfabrik i Stora Askim. Efter några år lämnade några syskon och den drevs sedan vidare av Sune, Per och Bo fram till 1972. Bröderna Per, Tore och Bo bildade på 30 talet tillsammans med bröderna Bäckström Askims IK. Tore startade BP Askim som sedan blev Statoil och Cirkl K 1960. På gården Sollid drev Per, Sune och Tore under många år uppfödning av travhästar, där den mest framgångsrika uppfödningen deltog i Elitloppet på Solvalla. När byggnationen runt Vita Fläcken till slut omöjliggjorde travträning flyttade verksamheten till Hällingsjö.

Vilgot Hellegren
Kvarter 6 Gravplats 621

Vilgot Hellegren född 1873 med fru Karin född 1873 och barn. Hemmansägare Stora Askim och Sollid samt del i Hylte Övergård och Knappegården.

Banktjänsteman som 1905 gifte sig med Karin från Stora Askim. Ledamot av kommunfullmäktige och i kommittén för ordnandet av norra kyrkogården. Drev olika frågor i kommunen bland annat ett dikningsföretag. Släkten på Karins sida stammar från Stora Askim sedan 1767 och Sollid sedan minst tidigt 1700 tal, troligen ännu längre. I graven ligger barnen Greta, Sune, Per och Tore. Barnen startade tillsammans med sina syskon Brita och Bo på

Familjegraven Backa
Börje och Gerda Gunér
Helge och Mabel Gunér
Kvarter 6 Gravplats 631

Börje Gunér (1877 – 1941) gift med Gerda f. Gustavsson (1892 – 1962) var lantbrukare och kyrkvård i Askims kyrka. Sonen Helge (1922 - 2009) övertog gården efter sin far. Helge Gunér var gift med Mabel f. Rödin (1923 – 2006).

Helge var ledamot i Askims kommunfullmäktige, grundade Askims ridskola och kyrkvård i Askims kyrka.

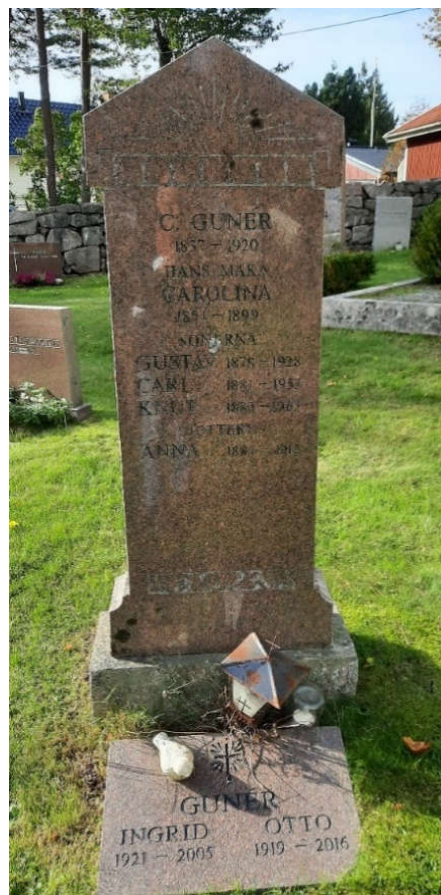

Carl och Carolina Gunér Backa *Kvarter 6 Gravplats 633*

Carl Gunér (1837 – 1920) var född i Näshult i Småland. Han kom till Askim 1864, då han tillträdde den kombinerade tjänsten som kantor och folkskollärare i Backa skola. Hans hustru Carolina Gunér f. Andersson (1854 – 1899) var född på Backa gård. Carolina var nämndeman Erik Magnusson barnbarn. Carl och Carolinas barn: Börje Gunér lantbrukare, Gustav Gunér ingenjör, Carl Gunér pianist, Knut Gunér lärare, Anna Gunér konstnär och Otto Gunér musiklärare/kantor var gift med Ingrid Gunér f. Rödin som var förskollärare.

Minnessten över Carl Gunér Backa *Kvarter 6 Gravplats 632*

Minnesstenen restes av Askim – Frölunda Brandstodsbolag, då Carl Gunér tagit initiativ till dess bildande.

Dygve Hellegren *Kvarter 6 Gravplats 640*

Dygve Hellegren född 1885 med frun Rosa född 1891. I graven ligger också flera av deras barn. Dygve var bror till Vilgot Hellegren i grav nr 621. Familjen flyttade till Askim 1923

och byggde Lillgården, villan i hörnet av Solliden och Askims Fornborgsväg. Sonen Ingvar var aktiv i Askims kommun bland annat som ledamot av kommunfullmäktige och suppleant till styrelsen. Han var också ledamot av Askims vägförening. Sonen Rolf var med i kommundelsnämnden för Askim under senare delen av 70 talet.

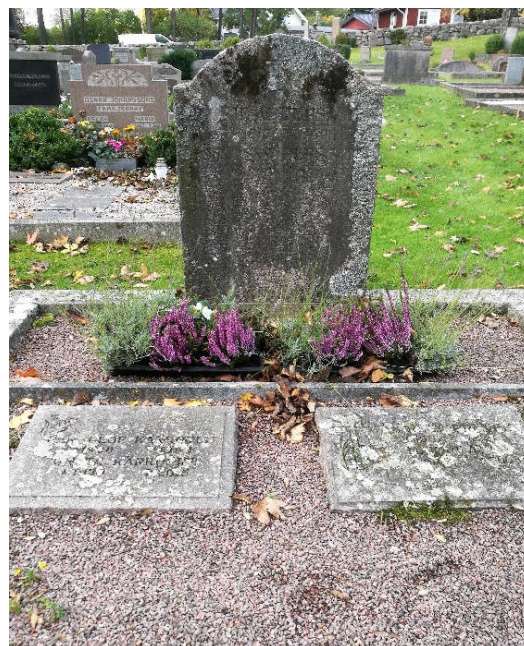
Janne och Josefina Gustavsson
Kvarter 7 Gravplats 706

Janne och Josefina Gustavsson var Gerda Gunérs föräldrar. De var födda i Romelanda respektive Jörlanda. Janne var rättare på Kristinehamns gård på Hisingen. Han var en mycket duktig jordbrukare. När Börje och Gerda gifte sig flyttade paret till Backa och blev en ovärderlig hjälp för Börje. Ingrid Torsland född Gunér. Dotter till Börje och Gerda, och Ottos och Helges syster. Erik och Ingrid Torsland var båda lärare.

Börje och Anna Andersson Backa
Kvarter 7 Gravplats 731

Kom från Rud Frälsegård i Västra Frölunda. Var gift med Anna f. Eriksdotter, som var dotter till nämndeman Erik Magnusson i Hult Krokegård. Hemmansägare Börje Andersson köpte Backa gård i början på 1850-talet. I samma grav finns också Lasse Kärrqvist och hans hustru Anna, vars pappa Albert var född på Backa. Lasse Kärrqvist som bodde i Rolfsäter Otterbäck var hamnvakt i Hovås båthamn.

Harry Odéhn
Kvarter 7 Gravplats 734

Harry Odéhn (1906 - 1980) arbetade under många år som taxichaufför i Askim. Först på Askims taxi. Sedan bröt sig Harry tillsammans med Helmer Abrahamsson, grav nr 763 ut och startade taxiverksamheten i Hovås vid gamla brandstationen. Förutom vanlig taxiverksamhet hade man många körningar till kyrkan på söndagar. Taxin kunde då bli väldigt full. Inför och efter sommaren kördes sommargästers flyttlass fram och tillbaka till staden.

Elisabeth Osterman och Johan Ludvig Osterman

Kvarter 7 Gravplats 750

Den näst äldsta bevarade graven på kyrkogården är från 1847.

Änkan Elisabeth Osterman f. Rosendal 1770 - 1847 var folkbokförd i Gustavi - Domkyrkoförsamling i Göteborg. I samma grav finns lantbrukaren Johan Ludvig Osterman 1783 - 1847.

Gravrättstiden är från 1847-01-01 – för all framtid.

Ett skötselavtal av graven för all framtid är tecknat, i vilket det ingår sommarplantering.

Gustav Olsson

Kvarter 7 Gravplats 739

Gustav Olsson var hemmansägare i Kobbegården. Han var född 1896 och gift med Elin. Han byggde det stora röda tegelhuset mitt emot Askims (Backa) skolan. Gården låg på motsatta sida av vägen som tegelhuset. Gustav övertog gården efter sin far Lars som i sin tur övertog den efter Oskar Cederblad. Hustrun Elin var född 1906.

Helmer Abrahamsson

Kvarter 7 Gravplats 763

Helmer Abrahamsson (1910 - 1998). Arbetade under många år som taxichaufför i Askim. Först på Askims taxi. Sedan bröt sig Helmer tillsammans med Harry Odéhn (grav nr 734) ut och startade taxiverksamheten i Hovås vid gamla brandstationen. Helmers fru Rut (1910 - 1993) som också ligger i graven tog emot beställningarna. Förutom vanlig taxiverksamhet hade man många körningar till kyrkan på söndagar. Taxin kunde då bli väldigt full. Inför och efter sommaren kördes sommargästers flyttlass fram och tillbaka till staden.

Erik Bylin var gift med Anna Viktoria Zachrisson vars föräldrar ägde en av Kobbegårdarna. Gården låg i kurvan vid Askims domarringsvägs östra sida. Eriks yrke var kontorist. Han flyttade till gården tillsammans med sin hustru och barn 1911. De kom då från Annedal.

Sigfrid Hansson
Kvarter 8 Gravplats 802

Sigfrid Hansson, barn till Emil Hansson på grevens i Stora Askim.

Erik och Rut Niklasson
Kvarter 8 Gravplats 825

Erik och Rut Niklasson var de sista ägarna av gården Bengtes i Stora Askim. Erik var född 1903 och Rut 1914. De flyttade till Askim under tidigt 1940 tal och tog arbete på gården. I graven ligger också sonen Roland som dog tidigt.

Erik Bylin
Kvarter 8 Gravplats 804

Graven ska vara äldre än 1921 men är inte med i inventeringen då.

Stellan Westerdahl
Kvarter 9 Gravplats 914

Stellan Westerdahl (1935 - 2018) var mest känd som seglare och som deltog i OS 1972 i München tillsammans med Pelle Pettersson. De tog silver. Han hade flera SM titlar och två VM guld. Startade sedan tillsammans med Pelle Pettersson tillverkningen av Maxi segelbåtar.

Pontus och Per Myrén
Kvarter 9 Gravplats 918

Per Myrén var ägare och företagsledare för Bergstrands kaffe. Per tog över familjeföretaget efter sin far, Pontus, som i sin tur tagit över det från sin svärfar Emil Bergstrand som grundade företaget.

Gunvor Bergendal
Kvarter 9 Gravplats 924

Gunvor Bergendal född 1928 var uppvuxen i Askim. Hon utbildade sig till sjuksköterska och vigdes till diakonissa av biskop Bo Giertz i slutet på 1940-talet. I början på 1950-talet flyttade hon till Karunagarapuri i Indien. Där arbetade hon på en missionsstation som hade grundskola för flickor, skolhem för fattiga och föräldralösa, änkehem och jordbruk. När hon fick pension flyttade hon tillbaka till Högaberg i Askim. Gunvor som blev 82 år är gravsatt i samma grav som sin farmor Anna och farfar Otto Bergendal. En diakondräkt som har tillhört henne, finns hos Askims Hembygdsförening.

Feuks grav
Kvarter 9 Gravplats 937

Davida Bengtsson död 1931, hustru till Magnus Bengtsson Feuk. Sades varit flitig som ett bi, därför denna bikupa längst ned på gravstenen. Magnus Bengtsson Feuk död 1956 var tullmästare och f d riksdagsledamot för socialdemokraterna under första världskriget. Många politiska och fackliga uppdrag i

kommun och stad. Bodde på Villa Solhöjd, som är huset till vänster om kyrktrapporna om man kommer uppifrån. Gösta Feuk född 1900 död 1980, son till Davida & Magnus Feuk. Elna Anderson född 1904 död 1991, dotter till Davida & Magnus Feuk.

John Anderson född 1893 död 1984. Fabrikör och ägare av Klicheanstalten Petit och delägare av Cirkelförlaget som gav ut tidningarna Rekordmagasinet och Allsport. I folkmun kallades han Petit Anderson. Bodde på Villa Furubacken Kyrkåsvägen 7, innan de flyttade till Solarvet 1950. Solarvet köptes av familjen Kleberg 1941.

Bertil Schönander född 1926 död 1990, direktör för Klicheanstalten Petit. Moderat politisk lekman i Askims Kommun. Kommunfullmäktige ledamot fram tills införlivningen 1974. Bertil Schönander var gift med Birgit Schönander född 1928 död 2019, hon var dotter till Elna & John Anderson.

Ragnar Myrén
Kvarter F Gravplats 57

Ragnar Myrén född 1895 var gift med Margit Agda Eleonora. Han var en mycket vänlig och jovialisk person. Var ägare till företaget Myrén & Co AB och kyrkvård i Askims kyrka. Han hade verksamhet med segling i KGUM's regi och junioransvarig för segling på GKSS. Var angelägen om att alla juniorer skulle få segla. Köpte ett antal GKSS ekor till Hovås, vilka ungdomarna fick låna och anordnade seglarläger i KFUM's regi i Hovås.

Ragnar Sanden
Kvarter F Gravplats 283

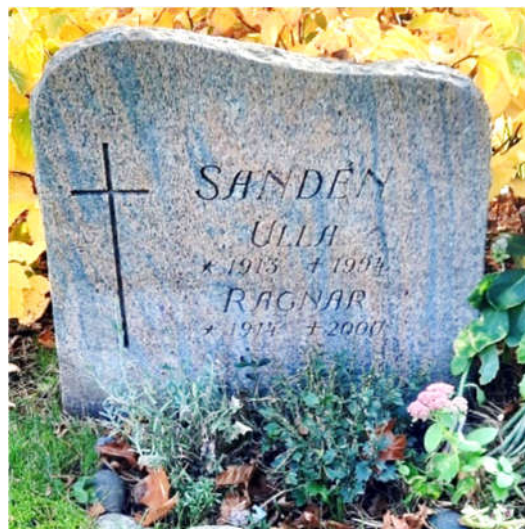
Har varit verksam i familjeföretaget Frans A Sandén, som på sin tid var Skandinaviens största frukt- och grönsaksimportör och hade egna distributionsföretag över praktiskt taget hela Sverige. År 1963 överläts företaget till Johnson-koncernen.

Under många år var Ragnar ledamot av kyrkoråd och kyrkofullmäktige samt kyrkvård i Mikaelskyrkan.

Han var verksam som ideell inom kyrkans Jourtjänst, eftersom han hade en god förmåga att lyssna. Luterhjälpens låg honom också varmt om hjärtat och bidrog att samla in pengar till hjälpbehövande.

Han var också med om att göra kyrkans budskap mer utåtriktad bl.a. genom

lekmannarörelsen "Sverige för Kristus". Denna rörelse bidrog i slutet på 70-talet till att många församlingar fick kontakter med människor som annars inte brukar gå i kyrkan. I Askim var det flera samtalsgrupper som bildades och där Ragnar var ledare.

Sven-Olof Svantesson
Kvarter F Gravplats 201

Varit VD för Volvo Penta. Stort engagemang i Askims kyrka och för hela församlingen. Stor betydelse för ungdomsarbetet på 80-talet. Engagerad i kyrkans utåtriktade arbete med bl.a samtalsgrupper. Var divande i renoveringen av Askims kyrka som invigdes år 1999. Kyrkvård under många år

Minnessten över gamla medeltidskyrkan

År 1884 beslöts under en kyrkostämma att den gamla kyrkogården skulle rensas från befintlig sten och murbruk. Arbetet organiserades genom dagsverken. På en sockenstämma 1912 lämnades ett förslag till ordnande av kyrkogården. Den delvis raserade västra muren behövde läggas om. Det framfördes även ett behov av att anlägga några mindre gångar i nord-sydlig sträckning för att underlätta för kyrkogårdsbesökarna. 1921 anlätades arkitekt Allan Berglund för att upprätta ett ritningsförslag till ordnande av församlingens gamla kyrkogård. Den visade att gravvårdarna vid denna tid var glest placerade och koncentrerade till kyrkogårdens östra del i anslutning till den plats som kyrkan ursprungligen låg. En tät trädkrans fanns utmed omgärdningsmuren. En likbod fanns i kyrkogårdens nordvästra hörn. 1934 beslöt Askims kyrkofullmäktige att förlägga en kapellbyggnad på norra kyrkogården. Ett anslag om 6 000 kronor beviljades för byggande av kapellet. En kommitté tillsattes även för utvidgning och ordnande av norra kyrkogården, men man framhöll samtidigt vikten av att bevara kyrkogårdens ursprungliga ålderdomliga prägel. 1961 utvidgades kyrkogården på nytt.

Katarina Evenseth, begravningschef

Arbetsgrupp:
Askims Hembygdsförening
Äsebackevägen 24
427 36 Billdal

Inga Axman
Astrid Gunér Mattsson
Henrik Helgegren
Lennart Petersson

Askims församling
Skalldalsvägen 1B
436 52 Hovås
Tel. 031-731 63 10

Redigering och foto
Per-Olov Mattsson

Tryckt 2021-12-10